

Ο «Διακόπτης» της Αργυρώς Τουμάζου

Θέατρο Ένα.

Σκηνοθεσία: Αλεξία Παπαλαζάρου

Σκηνικά-Κοστούμια:

Κρίστη Πολυδώρου

Παίζουν: Μανώλης

Μιχαηλίδης, Έρικα

Μπεγέτη, Μάνος

Γαλανής, Αντρέας

Μακρής

Ένας ποιητής κοιτάζεται σ' ένα καθρεφτάκι, όταν γράφει, και μόνο αν ο Κόσμος φαίνεται στα μάτια του, τότε θα εμφανιστεί μέσα στο έργο. Ένας πεζογράφος στέκει μπροστά σ' έναν ολόσωμο καθρέφτη, όταν γράφει, όπου χωράει εκείνο το κομμάτι του παγκόσμιου χώρου και του παντοτινού χρόνου, που ο συγγραφέας κατάφερε να κάνει «δικό του». Ένας θεατρικός συγγραφέας στέκει μπροστά σε μια πλατεία και ψηλή βιτρίνα, στην οποία ο ίδιος μπορεί να αχνοφαίνεται μόνο, αλλά ο δρόμος, ο κόσμος, η κίνηση, οι άνθρωποι, που περνούν βιαστικά ή σταματούν με διάφορες εκφράσεις στα πρόσωπά τους μπροστά στη βιτρίνα, πρέπει να φαίνονται. Αυτό που προσπαθώ να πω, πολλοί άλλοι το είπαν χιλιάδες φορές. Το θέατρο, νατουραλιστικό ή μεταμοντέρνο, κλασικό ή πειραματικό, είναι (και πάλι συγγνώμη!) ο καθρέφτης της κοινωνίας. Και επειδή ως σύγχρονη κυπριακή κοινωνία περιμένουμε να μας στήσουν έναν τέτοιο καθρέφτη μπροστά μας, μπας και καταλάβουμε τον εαυτό μας καλύτερα, στρεφόμαστε προς κάθε προσπάθεια συγγραφής και ανεβάζματος κυπριακού θεατρικού έργου με προσδοκίες σχεδόν υπερβολικές, με απαιτήσεις σχεδόν υπέρμετρες. Αδικία. Εδώ η Αργυρώ Τουμάζου έγραψε το πρώτο της θεατρικό, το οποίο μάλιστα γεννήθηκε στα πλαίσια εργαστηρίου θεατρικής γραφής. Κι εμείς την περιμένουμε στη γωνία με το βάρος των προσδοκιών μας παραμάσχαλα;

Ας δούμε λοιπόν τα πράγματα στη σωστή κλίμακα. Το έργο ακολουθεί μια δοκιμασμένη συνταγή θεατρικής γραφής, το μοτίβο της «εισβολής». Σ' ένα κατασταλαγμένο περιβάλλον εισβάλλουν κάποιοι, το αναστατώνουν, ανατρέπουν τις σχέσεις των κατοίκων, φωτίζουν την κρυμμένη αλήθεια, αφήνουν πίσω τους συντρίμια. Από τέτοιες συνταγές φτιάχνονται έργα του παραλόγου, σάτιρες, μαύρες κωμωδίες. Αν γεμίσουμε τα κενά του προτύπου με τα δεδομένα του «Διακόπτη», θα δούμε πως στο σπίτι ενός ζευγαριού

της «καλής» κυπριακής κοινωνίας κάπου στην παλιά Λευκωσία εισβάλλουν δύο μετανάστες τυχοδιώκτες (όρος της συγγραφέως), όχι μόνο επειδή κρύβονται από την Αστυνομία, αλλά επειδή έχουν σχέδιο να εκβιάσουν τον ιδιοκτήτη που είναι και υψηλά ιστάμενος δημόσιος υπάλληλος με εμφανή ίχνη διαφθοράς. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί μια γειτονιά της παλιάς πόλης ως σύμβολο της κυπριακής κοινωνίας, όπου η εισβολή της διαφθοράς στα ήθη μας περνάει εκούσια απαρατήρητη, αλλά ο φόβος μπροστά στην «εισβολή» του ποικίλου, άγνωστου, ξένου κόσμου που προσπαθεί να επιβιώσει με κάθε τρόπο γύρω μας είναι αισθητός παράγοντας του κοινωνικού μας βίου.

Όμως η προηγούμενη πρόταση περιγράφει μάλλον τις προθέσεις της συγγραφέως, επειδή το ακαθόριστο του θεατρικού είδους του έργου της λειτουργεί ως εμπόδιο για την υλοποίησή τους. Το έργο δεν είναι αρκετά αστείο για μια μαύρη κωμωδία και δεν διαθέτει τη συμπυκνωμένη καυστικότητα της κοινωνικής σάτιρας. Ούτε τα «μπρεχτικά» στοιχεία αυτοπαρουσίασης που προτείνει η σκηνοθετίδα της παράστασης Αλεξία Παπαλαζάρου δεν διευκρινίζουν το είδος. Το κωμικό στοιχείο ανατίθεται στο «μικτό»

ντουέτο που δημιουργείται από τη σύζυγο του ομηροκρατούμενου ζευγαριού (Έρικα Μπεγέτη) και τον «εισβολέα» Γεωργιανό μετανάστη (Αντρέας Μακρής). Το σατιρικό -στο ντουέτο που αποτελείται από το σύζυγο, τον κ. Νικολαΐδη (Μανώλης Μιχαηλίδης) και τον Βούλγαρο «εισβολέα» (Μάνος Γαλανής). Το καλοβαλμένο σκηνικό της Κρίστης Πολυδώρου τούς δίνει και διανοητικά πεδία δράσης, η κωμωδία παίζεται στην κουζίνα, η σάτιρα - στην τσάντα. Όμως του κωμικού στοιχείου λείπει η ψυχολογική τεκμηρίωση. Εκτός από το συμπαθές εύρημα, όταν ο χαρακτήρας της Μπεγέτη αρνείται να παίξει «σωστά» το ρόλο της ομήρου, η ηθοποιός πρέπει να είναι ταυτόχρονα αφέλης και πονηρή, καταπιεσμένη και προς το τέλος επαναστατημένη. Ενώ

στο σατιρικό επίπεδο δεν πετυχαίνεται το πρώτο ζητούμενο, η κοινωνική αναγνωρισιμότητα του τύπου που ενσαρκώνει ο Μανώλης Μιχαηλίδης. Σ' ό,τι αφορά τους «εισβολείς», ο Αντρέας Μακρής έχει τη ευχέρεια να φτιάξει τον ρόλο του από τη σπασμένη γλώσσα ενός μετανάστη, ενώ ο Μάνος Γαλανής καλείται να προωθή την υπόθεση χωρίς χαρακτηριστικά γλωσσικά στοιχεία.

Εδώ ανοίγεται ένα άλλο μεγάλο θέμα της παράστασης, η γλώσσα του έργου. Το κοινό πρέπει να δεχτεί τη μεγάλης σημασίας σύμβαση που του προτείνει το έργο, να αναγνωρίσει τον εαυτό του στο σατιριζόμενο ζεύγος... Κυπρίων παραβλέποντας το στοιχείο της γλώσσας. Η επιλογή της γλώσσας ενός σύγχρονου κυπριακού θεατρικού έργου στέκει ως πρώτο δίλημμα μπροστά στους συγγραφείς. Όποιος επιλέγει τη διάλεκτο, διατρέχει κινδύνους ηθογραφικής υπερβολής και γραφικών στερεοτύπων, όποιος γράφει στην πανελλήνια, χάνει στην αμεσότητα της αντανάκλασης της πραγματικότητας. Στο «Διακόπτη» η εθνική και η ταξική διαφορετικότητα των προσώπων του έργου ήταν ιδιαίτερα σημαίνουσα, κάτι που δεν αποδόθηκε στη γλώσσα.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

